

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE ȘTIINȚĂ ȘI TEHNOLOGIE POLITEHNICA BUCUREȘTI
CENTRUL UNIVERSITAR PITEȘTI

TEZĂ DE ABILITARE

DOMENIUL DE DOCTORAT: FILOLOGIE

Forme și structuri dramatice

CANDIDAT:
PROF. UNIV. DR. IOAN CRISTESCU

2024

REZUMAT

În lucrarea mea de abilitare, structura se organizează în jurul a trei mari părți care reflectă activitatea mea profesională, didactică și de cercetare, precum și planurile de dezvoltare viitoare. Prima parte a lucrării este dedicată realizărilor profesionale didactice și științifice, cu accent pe formarea și cariera mea universitară, pe proiectele de cercetare pe care le-am coordonat și pe activitatea mea managerială în diverse instituții culturale. A doua parte a lucrării prezintă rezultatele cercetării mele, evidențiind contribuțiile aduse în domeniul studiului teatrului, literaturii comparate și dramaturgiei religioase. Ultima parte se concentrează pe planul de dezvoltare profesională și academică, incluzând obiectivele viitoare și direcțiile de cercetare pe care îmi propun să le aprofundez.

În ceea ce privește realizările profesionale, am dezvoltat o carieră amplă și diversificată în domeniul filologiei și managementului cultural. Prima etapă importantă a formării mele a fost finalizarea studiilor de licență în cadrul Facultății de Litere a Universității din București, unde m-am specializat în literatura română și comparată. Studiile teologice de master, desfășurate la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, au constituit o altă etapă esențială în parcursul meu profesional, oferindu-mi o bază solidă pentru cercetările ulterioare în dramaturgia religioasă și influențele teologice asupra literaturii și teatrului. Această perioadă de formare a fost urmată de obținerea titlului de doctor în filologie, cu o teză despre dramaturgia lui Radu Stanca, subiect care a marcat începutul unei direcții majore în cercetările mele ulterioare.

De-a lungul carierei, am avut oportunitatea de a ocupa poziții manageriale semnificative, printre care cea de director al Muzeului Național al Literaturii Române și de decan al Facultății de Arte la Universitatea Hyperion. În aceste funcții, am coordonat proiecte culturale și educaționale de anvergură, precum organizarea Festivalului Internațional de Poezie din București sau a Maratonului de Poezie și Jazz, care au devenit evenimente de referință în peisajul cultural românesc și internațional, precum și un număr mare de simpozioane, conferințe, colocvii la Academia Română și Muzeul Național al Literaturii Române.

O dimensiune importantă a carierei mele a fost și implicarea în proiecte de cercetare finanțate prin fonduri europene. De exemplu, proiectul „Cultura română și modelele culturale europene”, la care am participat, a contribuit la elaborarea unor studii comparate care explorează conexiunile culturale dintre România și

Europa. În cadrul acestui proiect, am făcut parte din echipe interdisciplinare și am promovat colaborările cu alte instituții academice și culturale, contribuind astfel la o mai bună înțelegere a patrimoniului cultural românesc în contextul european.

A doua parte a tezei se concentrează pe rezultatele cercetării științifice și include contribuțiile mele în domeniul istoriei și teoriei teatrului, cu accent pe interferențele dintre literatură și teatru, și pe studiul dramaturgiei religioase. Una dintre direcțiile de cercetare majore ale activității mele a fost analiza structurilor dramatice în poezia și proza românească, unde am evidențiat tehnicile dramatice integrate în texte care nu sunt destinate scenei, dar care prezintă tensiuni dramatice interne de mare intensitate.

De exemplu, am investigat lirica lui Mihai Eminescu, evidențiind caracterul dramatic al unor poeme precum „Luceafărul”, unde conflictul existențial și introspecția sunt configurate într-o structură narativă asemănătoare cu cea a unei piese de teatru. În cadrul acestei cercetări, am demonstrat cum poezia românească modernă dezvoltă tensiuni dramatice prin utilizarea monologului liric și a altor tehnici specifice teatrului.

Un alt aspect important al cercetării mele este studiul dramaturgiei religioase românești, pe care l-am explorat în volumul „Dramaturgia religioasă românească. De la misterele medievale europene la realizări românești” (2015). Această lucrare oferă o analiză comparativă a influențelor europene asupra dramaturgiei religioase din România, evidențiind interferențele dintre teatru și ritualurile religioase în contextul ortodoxiei românești.

Un alt aspect al cercetării mele este explorarea teatrului religios și a dramaturgiei religioase în context românesc și european. În volumul „Dramaturgia religioasă românească. De la misterele medievale europene la realizări românești” (2015), am realizat o analiză detaliată a evoluției teatrului religios în spațiul românesc, identificând influențele medievale europene asupra dramaturgiei ortodoxe românești. Lucrarea a scos la lumină interferențele dintre teatru și religie, subliniind cum aceste două forme de expresie artistică s-au influențat reciproc de-a lungul timpului, generând un tip de dramaturgie specific, marcat de spiritualitatea ortodoxă și de tradițiile culturale locale.

Cercetarea mea asupra teatrului religios a vizat și identificarea unor elemente de continuitate între formele teatrale medievale și manifestările religioase contemporane. Am evidențiat, de exemplu, modul în care misterele medievale au fost reinterpretate în România, în special în zona Transilvaniei, influențând spectacolele și manifestările liturgice locale. Studiul meu a arătat cum

aceste forme teatrale medievale au păstrat o importanță culturală și au modelat evoluția teatrului religios românesc.

Un alt proiect este volumul „Drama uitată” (2019), în care am readus în atenția criticii literare și a cercetătorilor o serie de piese de teatru românești și europene, neglijate sau marginalizate de-a lungul timpului. În această lucrare, am urmărit să ofer o nouă perspectivă asupra dramaturgiei moderniste și postmoderniste, concentrându-mă pe autori care, deși nu au atins notorietatea altor contemporani, au contribuit esențial la dezvoltarea dramaturgiei prin inovații structurale și tematice. În acest context, am explorat tensiunile dramatice și modul în care acestea reflectă crizele socio-politice și culturale ale epocilor în care au fost scrise, oferind o lectură mai profundă a acestor opere.

De asemenea, o parte importantă a cercetării mele a vizat relația dintre poezie și teatru, în special analiza structurilor dramatice în textele poetice. În cazul liricii eminesciene, am identificat o teatralitate latentă, prezentă în modul în care poetul construiește monologuri dramatice și conflicte interioare în cadrul textelor sale lirice. De exemplu, în „Scrisorile” lui Mihai Eminescu, am arătat cum monologul poetic devine un instrument dramatic prin care personajele își dezvăluie tensiunile existențiale. În cadrul acestei cercetări, am subliniat că, deși poezia eminesciană este profund lirică, ea include elemente dramatice care îi oferă o intensitate și complexitate aparte.

În ceea ce privește planul de dezvoltare profesională și academică, am conturat obiectivele pe care îmi propun să le ating în următorii ani, atât în cercetare, cât și în activitatea didactică. În calitate de decan al Facultății de Arte și de profesor universitar, îmi propun să continui dezvoltarea programelor educaționale inovatoare, care să ofere studenților oportunități reale de interacțiune cu domeniul cultural și artistic. În cadrul acestor programe, voi pune accent pe abordările interdisciplinare, care să integreze artele vizuale, teatrul, literatura și noile tehnologii în procesele educaționale și de cercetare.

Un alt obiectiv important este consolidarea colaborărilor internaționale în cadrul proiectelor culturale și de cercetare. Am fost implicat în diverse proiecte finanțate prin fonduri europene, precum „Cultura română și modelele culturale europene”, și îmi propun să dezvolt aceste inițiative prin colaborări cu universități și centre de cercetare din Europa. De asemenea, îmi propun să îmbunătățesc metodologia de cercetare în cadrul studiilor interdisciplinare, continuând să explorez interferențele dintre teatru, literatură și alte forme de artă.

În cercetarea mea viitoare, îmi propun să continui studiul dramaturgiei religioase, cu un accent mai mare pe evoluțiile contemporane din teatrul religios românesc. Intenționez să analizez modul în care spiritualitatea ortodoxă influențează creațiile dramatice actuale și cum tradițiile liturgice sunt integrate în spectacolele teatrale moderne. De asemenea, voi continua cercetările asupra interferențelor dintre lirism și teatru, investigând noi modalități prin care poezia contemporană absoarbe structuri dramatice, contribuind astfel la dezvoltarea unei poetici dramatice distincte.

Un alt domeniu pe care intenționez să-l dezvolt este teoria teatrului comparat, analizând influențele reciproce dintre dramaturgia românească și europeană. Am realizat deja studii comparate asupra influențelor europene în dramaturgia lui Radu Stanca și Lucian Blaga, și îmi propun să extind aceste cercetări prin analiza relațiilor dintre teatrul românesc și alte culturi europene. Această direcție de cercetare îmi va permite să explorez în profunzime dinamica interculturală a dramaturgiei și să contribuie la o înțelegere mai largă a teatralității globale.

SUMMARY Dramatic shapes and structures

In my habilitation thesis, the structure is organized around three main parts, reflecting my professional, teaching, and research activities, as well as my future development plans. The first part of the thesis is dedicated to my professional, didactic, and scientific achievements, with a focus on my academic training and career, the research projects I have coordinated, and my managerial activity in various cultural institutions. The second part of the thesis presents the results of my research, highlighting the contributions I have made in the fields of theater studies, comparative literature, and religious dramaturgy. The final part focuses on my professional and academic development plan, including my future objectives and the research directions I intend to deepen.

Regarding my professional achievements, I have developed an extensive and diverse career in the fields of philology and cultural management. The first significant stage of my training was the completion of my undergraduate studies at the Faculty of Letters of the University of Bucharest, where I specialized in Romanian and Comparative Literature. The theological master's studies, carried out at Babeş-Bolyai University in Cluj-Napoca, constituted another essential stage in my professional journey, providing me with a solid foundation for my later research in religious dramaturgy and the theological influences on literature and theater. This period of training was followed by obtaining a Ph.D. in Philology, with a thesis on Radu Stanca's dramaturgy, a topic that marked the beginning of a major direction in my subsequent research.

Throughout my career, I have had the opportunity to hold significant managerial positions, including Director of the National Museum of Romanian Literature and Dean of the Faculty of Arts at Hyperion University. In these roles, I coordinated large-scale cultural and educational projects, such as the organization of the International Poetry Festival in Bucharest or the Poetry and Jazz Marathon, which have become landmark events in both the Romanian and international cultural landscapes, as well as a large number of symposia, conferences, colloquiums at the Romanian Academy and the National Museum of Romanian Literature.

An important dimension of my career has also been my involvement in research projects funded by European grants. For example, the project *Romanian*

Culture and European Cultural Models, which I participated in, contributed to the development of comparative studies exploring the cultural connections between Romania and Europe. In this project, I was part of interdisciplinary teams and promoted collaborations with other academic and cultural institutions, thereby contributing to a better understanding of Romanian cultural heritage in the European context.

The second part of the thesis focuses on the results of my scientific research and includes my contributions in the field of theater history and theory, with an emphasis on the intersections between literature and theater, and the study of religious dramaturgy. One of the major research directions of my work has been the analysis of dramatic structures in Romanian poetry and prose, where I highlighted the dramatic techniques integrated into texts not intended for the stage but that present internal dramatic tensions of great intensity.

For example, I investigated the lyric poetry of Mihai Eminescu, highlighting the dramatic character of poems such as 'The Morning Star' (Luceafărul), where existential conflict and introspection are shaped into a narrative structure similar to that of a play. In this research, I demonstrated how modern Romanian poetry develops dramatic tensions using the lyrical monologue and other techniques specific to theater.

Another important aspect of my research is the study of Romanian religious dramaturgy, which I explored in the volume *Romanian Religious Dramaturgy: From European Medieval Mysteries to Romanian Achievements* (2015). This work offers a comparative analysis of European influences on religious dramaturgy in Romania, highlighting the intersections between theater and religious rituals in the context of Romanian Orthodoxy.

An additional facet of my research is the exploration of religious theater and religious dramaturgy in both Romanian and European contexts. In the volume *Romanian Religious Dramaturgy: From European Medieval Mysteries to Romanian Achievements* (2015), I conducted a detailed analysis of the evolution of religious theater in the Romanian space, identifying medieval European influences on Romanian Orthodox dramaturgy. The work brought to light the intersections between theater and religion, emphasizing how these two forms of artistic expression have influenced each other over time, generating a specific type of dramaturgy marked by Orthodox spirituality and local cultural traditions.

My research on religious theater also aimed at identifying elements of continuity between medieval theatrical forms and contemporary religious

manifestations. I highlighted, for example, how medieval mysteries were reinterpreted in Romania, especially in the Transylvania region, influencing local liturgical performances and events. My study showed how these medieval theatrical forms retained cultural importance and shaped the development of Romanian religious theater.

Another project is the volume *Forgotten Drama* (2019), in which I brought to the attention of literary critics and researchers a series of Romanian and European plays that have been neglected or marginalized over time. In this work, I aimed to offer a new perspective on modernist and postmodernist dramaturgy, focusing on authors who, although they did not reach the notoriety of their contemporaries, contributed essentially to the development of dramaturgy through structural and thematic innovations. In this context, I explored the dramatic tensions and how they reflect the socio-political and cultural crises of the eras in which they were written, offering a deeper reading of these works.

Additionally, an important part of my research focused on the relationship between poetry and theater, particularly the analysis of dramatic structures in poetic texts. In the case of Eminescu's lyric poetry, I identified a latent theatricality, present in the way the poet constructs dramatic monologues and inner conflicts within his lyrical texts. For example, in Mihai Eminescu's **Letters**, I showed how the poetic monologue becomes a dramatic tool through which the characters reveal their existential tensions. In this research, I emphasized that, although Eminescu's poetry is profoundly lyrical, it includes dramatic elements that give it a unique intensity and complexity.

Regarding my professional and academic development plan, I have outlined the objectives I aim to achieve in the coming years, both in research and teaching. As Dean of the Faculty of Arts and as a university professor, I intend to continue developing innovative educational programs that offer students real opportunities to engage with the cultural and artistic field. In these programs, I will focus on interdisciplinary approaches, integrating visual arts, theater, literature, and new technologies into educational and research processes.

Another important objective is to strengthen international collaborations in cultural and research projects. I have been involved in various projects funded by European grants, such as *Romanian Culture and European Cultural Models*, and I aim to further develop these initiatives through collaborations with universities and research centers in Europe. Additionally, I intend to improve research

methodology within interdisciplinary studies, continuing to explore the intersections between theater, literature, and other art forms.

In my future research, I intend to continue studying religious dramaturgy, with a greater emphasis on contemporary developments in Romanian religious theater. I plan to analyze how Orthodox spirituality influences current dramatic creations and how liturgical traditions are integrated into modern theatrical performances. I will also continue my research on the intersections between lyricism and theater, investigating new ways in which contemporary poetry absorbs dramatic structures, thereby contributing to the development of distinctive dramatic poetics.

Another area I intend to develop is the theory of comparative theater, analyzing the reciprocal influences between Romanian and European dramaturgy. I have already conducted comparative studies on European influences in the dramaturgy of Radu Stanca and Lucian Blaga, and I plan to expand these studies by analyzing the relationships between Romanian theater and other European cultures. This research direction will allow me to explore in depth the intercultural dynamics of dramaturgy and contribute to a broader understanding of global theatricality.

A handwritten signature in blue ink, consisting of stylized, flowing letters that are difficult to decipher but appear to be a personal name or monogram.